Юбилейнай сылы ситиһиилээхтик түмүктүөҕүҥ!

Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САРДАҤА

ССКП ӨЛӨӨННӨӨҔҮ РАЙКОМУН УОННА ҮЛЭҺИТТЭР ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААҔЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

Орган Оленекского райкома КПСС и районного Совета депутатов трудящихся

Тахсара 10 сыла
№ 25 (998)
Кулун тутар
28
күнэ
ОПТУОРУННЬУК
1967 сыл
Сыната 1 харчы

Оройуон бары табаһыттарыгар, тыатын хаһаайыстыбатын специалистарыгар

ОРОЙУОН БАСТЫ�available ТАБАҺЫТТАРЫН УОННА СПЕЦИАЛИСТАРЫН ЮБИЛЕЙНАЙ СЛЕТТАРЫН КЫТТЫЫЛААХТАРЫН

ЫҢЫРЫТА

БИҺИГИ, оройуон табаһыттара, специалистара советскай былаас 50 сылыгар анаммыт юбилейнай слеппутугар мустан „Ааспыт сыллардаах үлэбит түмүктэрин уонна 1967 сылга соруктарбыт тустарынан“ киэҥник кэпсэттибит уонна билигин юбилейнай сылга табаны көрүүнү-харайыыны хаһаанҥытааҕар да тупсаран, табаттан үүс төрүөҕү, әлбэх эти ыларга быһаарынныбыт итиэннэ әһиэхэ туһаайан ыҥырыы таһаарабыт.

Күндү табаарыстар! Биһиги оройуоммут хаһаайыстыбатын сүрүн салаата—таба иитиитэ. Биһиэхэ өр сылларга бэриниилээхтик үлэлээбит, сыллата үрдүк көрдөрүүлэри ситиһэр табаһыттар ахсааннара аҕыйаҕа суох. Ааспыт сылга Николаев А.В., Николаев В.С., Игнатьев К. А., Лукинов П.Н., Сергеев Л.И., Петров Н.П., Лукинов И.Н. бириГэдьиирдэрдээх ыстаадалар табаһыттара улахан табаны 93,77—98,5 бырыһыанын тыыннаах иттиләр. Хас сүүстүү ийэ табаттан 80—87,5 тугуту ыллылар. Биһиги ортобутугар Константинов А.С., Христофоров П.Н., Васильев Г. В., Лукинов И.А., Николаев Ю. Н., Матвеев Х. И., о.д.а. курдук баай опыттаах бастыҥ табаһыттар бааллар.

Совхоз Дьэлиҥдэтээҕи отделениета (управляющай Батакаев В.С., партийнай тэрилтэ секретара Семенов А.А., профсоюз месткома Лукинова С.С., комсомольскай тэрилтэ секретара Аммосова Р.Л.) улахан таба 95,91 бырыһыанын тыыннаах иитэри, хас сүүстүү ийэ табаттан 83,27 тугуту ылары ситистэ. Бу отделение табаһыттара государствоҕа туттарбыт эттэрин 65,94 бырыһыана орто уонна ортону үрдүнэн уойуулаах буолбута.

Ол әрәәри оройуон үрдүнэн 1966 сыллаахха үлэбитигэр улахан итэҕэстэр таһаарылыннылар. 1182 таба туһата суох өллө уонна сүттэ, итинтэн 38985 солкуобайдаах [illegible] сүктүбүт. Эмиэ ити ыйыллыбыт сүтүк, өлүү содулугар оройуон государствоҕа 1964 сыллаахха 578 тонна эти атыылаабыт буоллаҕына, ааспыт сылга 573 тонна эти әрә атыылаата. Ити иһиттэн 40,24 бырыһыана ортону аннынан уойуулааҕынан туттарылынна. Биир центнер эт бәйәҕә турар сыната 1965 сыллаахха 38 солкуобай 71 харчы әбит буоллаҕына, 1966 сылга 47 солкуобай 09 харчыга тэҥнэстэ.

Табаарыстабаһыттар! 1967 сылга биһиги иннибитигэр улахан эппиэттээх соруктар туралларе. Оройуон үрдүнэн улахан таба 96 бырыһыанын тыыннаах иитэр, тугут деловой тахсыытын 82 бырыһыаҥҥа тиэрдэн, государствоҕа тыыннаах ыйааһынынан 5750 центнер эти туттарарга. Итинтэн 80 бырыһыантан итэҕэһэ суоҕун орто уонна ортону үрдүнэн уойуулааҕынан туттарар соруктаахпыт. Бу улахан сорук, ол иһин биһиги маннык дьаһаллары олохтуурга сүбэлэстибит:

Төрөтүүгэ әрдэттэн бэлэмнэнэн тэрээһиннээхтик ыытарга, төрөтүүнү ыытар сири муус устар 20 күнүн аһарбакка буларга, төрүүр тыһылары сөптөөх уойуулаах тиэрдэргэ, төрөтүү саҕана субай табалары арааран туспа тутарга.

Бары ыстаадалары бостуктарынан толору хааччыйыахпыт, төгүрүк сууккаҕа дьуһуурунайдаһыны сылы быһа олохтуохпут, бороГуулааһыны, үлэ дьиссипилиинэтин уонна атын да бәрәәдэги кэһиилэри букатыннаахтык туоратыахпыт.

Мәччирәҥнэри сатабылаахтык туһаныахпыт, маршруту халбаҥнаабакка тутуһуохпут.

Совхоз Дьэлиҥдэтээҕи отделениетын опытынан өлөрүлләр табаны алтыннны маҥнайгы күнүттэн өлгөм аһылыктаах сирдэринэн мәччитэн, государствоҕа үрдүк уойуулаах эти туттарыахпыт, таба көнньүнэн өлүүтүн аччатыахпыт. Ыалдьыбыт табаны тутатына әмтээн үтүөрдэн иһиини ситиһиэхпит. Дьылы кыайан туоруо суох туруктаах табалары быраактаан туһаҕа таһааран иһиини хааччыйыахпыт. Сайын куйуктаны утары ыстарыыны быланнаахтык ыытыахпыт. Ыстаадалар икки ардыларыгар атыырдары атастаһыыны киэҥник олохтуохпут.

Хас биирдии бостуук үөрэтиллибит 15 көлүнэр, 8 мииннэр табалаах буоларын ситиһэргэ.

Табаһыт олоҕун усулуобуйатын уонна культуратын тупсарар наадаттан бастыҥ балаакка итиэннэ бастыҥ чуум үлэһитин иһин совхоз, колхоз үрдүнэн социалистическай куоталаһыыны ыытарга.

Таба учуотун уонна отчуотун тупсарар сыалтан хараллаһыннан ураты хас квартал аайы үөрү хаамтаран аҕыйыны олохтуохпут.

Маннык әбәһәәтәлистибәни ылынан туран, ыаллыы Анаабыр оройуонун табаһыттарын социалистическайдыы куоталаһыыга ыҥырабыт! Киниләри кытта хардарыта опыт атастаһыытын быланнаахтык тәрийэн ыытыахпыт.

Күндү доҕоттор уонна табаарыстар! ССКП XXIII съезһин уонна Киин Комитет кулун тутардааҕы (1965 с.), ыам ыйынааҕы (1966с.) Пленумнарын историческай уураахтарынан өрө күүрдүллэн туран, улуу Октябрьскай социалистическай революция 50 сааһын туолар албан ааттаах юбилейын чиэһигэр бары таба иитэр ыстаадалар, отделениелар икки ардыларыгар киэҥ далаһыннаах социалистическай куоталаһыыны тэнитиэҕиҥ! Таба иитиитэ өссө барыстаах хаһаайыстыба буоларын ситиһиэҕиҥ, 1967 сылы үлэбитигэр кыайыылаах сылынан оҥоруоҕуҥ!

Табаһыттар сүбэлэстилэр

БУ ый 25 күнүгэр Культура оройуоннааҕы дьиэтигэр оройуон бастыҥ табаһыттарын уонна специалистарын советскай былаас олохтоммута 50 сыла туолуутугар анаммыт юбилейнай сүбэ мунньахтара буолла. Сүбэ мунньах кыттыылаахтара, ыҥырыллыбыт табаарыстар „Ааспыт сыллардааҕы үлэлэр түмүктэрин уонна 1967 сылга соруктарын туһунан“ ССКП райкомун секретара таб. Х.А. Григорьев дакылаатын истэн дьүүллэстилэр. Дакылааты дьүүллэһиигэ 12 киһи тыл эттэ.

Слет кыттыылаахтара оройуон бары табаһыттарыгар уонна тыатын хаһаайыстыбатын специалистарыгар биир саанаан ыҥырыы ылыннылар.

Киэҥэтигэр үөрүүлээх быһыыга-майыга бастыҥ табаһыттарга сыаналаах малларынан бириэмийэлэр уонна үлэһиттэр депутаттарын оройуоннааҕы Советын уонна ССКП райкомун бюротун бочуотунай граматалара туттарылыннылар, ол кэнниттэн слет кыттыылаахтарыгар анаан концерт туруорулунна, маассабай оонньуулар буоллулар.

Биһиги корр.

ЭТИИЛЭР. СҮБЭЛЭР.

★

—ТАБА иитиитэ биһиэхэ сыллата элбэх баҕа биэрэр. Совхоз тэриллиэҕиттэн ааспыт 6 сылларга табаттан 2079,4 тыһыынча солкуобай суумалаах баҕа, ол иһиттэн ааспыт сылга, пятилетка бастакы сылыгар, 583 тыһыынча солкуобайдааҕы ыллыбыт. Ити биһиги табаһыттарбыт сыралаах үлэлэрин үтүө түмүгэ,—диир совхоз директора Л. И. Посельскай.

★

ПАРТИЯ, правительство уһук хотугу норуоттар олохторугар аҕалыы кыһанар. Кэнники сылларга көһө сылдьааччылары, биһиги, табаһыттары бары наадалааҕынан хааччыйыы балачча тупсарылынна. Ол әрәәри олох-дьаһах сайдан истэҕин аайы дьон көрдөбүлэ соччоҥон үрдүүр. Биһиги табаһыттар үлэбитигэр, олохпутугар билигин да быһаарылла илик боппуруостар үгүстэр. Табаһыттар совхоз дирекциятын, оройуон салалтатын да иннигэр бәрт өртөн туруорсар биир тыын боппуруостара бүгүҥҥү күҥҥэ диэри быһаарылла илик. Холобур, ыстаадалар кыстыыр, түмсэр сирдэригэр мас дьиэлэри тутуу.

Соторутааҕыта „Советская Россия“ хаһыакка хотугу сир тыйыс усулуобуйатыгар сөп түбэһэр пластмассаттан оҥоһуллубут сүрдээх үчүгэй дьиэлэри Магадан уобалаһыгар аҕалан боруобалаабыттарын туһунан суруллубута. Ити табаһыттар олороллоругар олус табыгастаах дьиэлэр оҥоһуллубуттар. Онон табаһыттарга итинник дьиэлэри атыылаһан аҕаллар хайдаллаах буолуо этэ.

Иккиһинэн, Харыйалаах ыстаадатыгар Жирков М.Г. сәбиәдиссәйдәәх олохтоох кыһыл чуум үлэлиир. Үлэһитэ олох тиийбэт. Табаһыттар ыалдьан әҥин хааллахтарына, ким да әмтәәбәт, чуум фельдшера суох. Онон бу чууму сотору кэминэн үлэһиттэринэн толору хааччыйар наада.

Үсүһүнэн, совхоз сайыҥҥы көһүүгэ табаһыттары наадалаах инвентарынан ситэ хааччыйбат. Холобур, сайын самыырга, итиигэ, оттон кыһын тымныыга кэтиллэр спецтаҥастар, ардыгар иһит-хомуос да тиийбэт.

Ити этиллэр итэҕэстэри-быһаҕастары быйыл да буолбатар сыыйа-баайа олоххо киллэрэн иһиэххэ, маныаха саамай кылаабынайа дьыаланы саҕалыахха әрэ наада.

Түмүктээн эттэххэ, улуу Октябрьскай социалистическай революция 50 сааһа туолар үөрүүлээх юбилейнай сылыгар табаттан өссө үгүс дохуоту ылар иһин биһиги, табаһыттар, туох баар күүспүтүн, сатабылбытын ууран үлэлиэхпит!

Х.И. МАТВЕЕВ,

совхоз Харыйалаахтааҕы отделениетын 6 №-дээх ыстаадатын Ленин орденнаах бириГэдьиирэ.

БӨРӨҺҮ БУЛТУУЛЛАР

БӨРӨ хаһаайыстыбаҕа улахан хоромньуну оҥорор. Кэнники сылларга совхоз Харыйалаахтааҕы отделениетын ыстаадаларын чугаһыгар бөрө суола көстөрө өлбөөтө. Ол иһин ааспыт күһүн аналлаах бөрөҥү бултуур бригаадаҕа тэриллэн тахсан 4 бөрөҥү өлөрбүтэ. Оттон быһаайыы совхоз Харыйалаахтааҕы отделениетын 5 №-дээх таба иитэр ыстаадатын (бригадьыыр Семенов Н.Я., коллектива түөрт бөрөҥү өлөрбүттэрэ. Бөрөҥү табаһыттар араас ньыманан бултуулар. Холобур, сэтэс, бэс ыйыгар бу ыстаада бостууга Сергеев В.А. биир бөрөҥү табаны сиэбит сиэҥэр сыпарын булан саанан ытан өлөрбүтэ, оттон атырдьах ыйыгар эмиэ ити ыстаада бостууга Константинов М.К. коп хаар түспүтүгэр уолсаһыннаран ыттаах миинэринэн сырыһыннара сылдьан үс бөрөҥү саалан түҥэритэ ытыалаталаан ылбыта.

Ити курдук бостууктар адьырҕа, сиэмэх кыылтан—бөрөттөн табаларын үөрүн кыраҕытык харыстыыллар.

С. ХРИСТОФОРОВ.

КҮРӘХТӘҺИИ ТҮМҮГӘ

Күрэхтэһии уопсай түмүгүнэн табаҕан күрэхтэһии барыкөрүҥнэригэр 26 очкону ылан совхоз Дьэлиҥдэтээҕи отделениета бастаата, оттон Харыйалаах отделениета 22 очколаах хотторуулааҕынан ааҕыынна. Ол иһиттэн күрэхтэһии биирдиилээн көрүҥнэринэн манныгы:

Дьэлиҥдэ

2 буурунан 6 км. сүүрдүүгэ I, III миэстэлэри;

Тыһы табаҕан сүүрдүүгэ миэстэни үһүөннэрин;

Дьахталлар 3 км. сүүрдүүлэригэр I миэстэни;

Соҕотох табаҕан сүүрдүүгэ I, II миэстэлэри;

Табаҕа сэстэрэн хайыһарынан күрэхтэһиигэ миэстэҕэ тиксибэтилэр.

Хапсаҕайдаһан тустууга I, II, III миэстэлэри;

Табаны маамыкталаан тустууга миэстэҕэ тиксибэтилэр.

Миинэринэн 1 км. 200 м. сиргэ күрэхтэһиигэ II миэстэни ылылар.

Хорыйалаах

2 буурунан 6 км. сүүрдүүгэ II миэстэни;

Тыһы табаҕан күрэхтэһиигэ миэстэҕэ тиксибэтилэр.

Дьахталлар 3 км. сүүрдүүлэригэр II, III миэстэлэри;

Соҕотох табаҕан күрэхтэһиигэ үһүс миэстэни;

Табаҕа сэстэрэн хайыһарынан күрэхтэһиигэ I, II, III миэстэлэри;

Хапсаҕайдаһан тустууга миэстэҕэ тиксибэтилэр.

Табаны маамыкталаан тустууга I, II, III миэстэлэри;

Миинэринэн күрэхтэһиигэ I, III миэстэни ылылар.

Ланҥкыр муостаах табалар пуллуктана сүүрэллэр...

ЭМИЭ чаҕыл күннээх түө сарсыарда үүннэ. Бу кэрэ-бэлиэ күнү „Өлөөн“ совхоз табаһыттара да, оройуон киинин, Харыйалаах олохтоохоро да бэрт өртөн кэтэспиттэрэ. Дьэ ол да иһин буолуо сарсыарда эрдэттэн дьон-сэргэ кэлиитэ-барыыта бүгүн ордук хойдубут. Буолумуна даҕаны бүгүн табаһыттар бэйэлэрин күннэрин аан маҥнай быраабыннаахтыахтара. Маныаха оройуон киин бөһүөлэгэ киһи эрэ кэрэхсиэх гына киэргэтиллибит, оттон аллараа, өрүс муоһа оннооҕор ордук киэргэтиллэн барыта улахан быраабыннаах санаталлар...

Уон чаас ааһыыта оройуон киин бөһүөлэгин уулуссаларынан быа (баайыы) олох сыарҕалаах бастарыттан атахтарыгар диэри бүтүннүү таба тангастаах дьон аллаах табаларынан көтүтэн эрэгэлдьитэллэр. Сыарҕалаахтар улам хойдон бараллар...

Ити [illegible] ы Кульпа-

Репортаж

радтыахтаах миэстэлэрэ[illegible] мусталлар. Сотору буолаат табаһыттар орун - оннуларын булан күрэхтэһии түһүлгэтигэр киирэргэ бэлэм буола охсоллор. Онуоха эбии күрэхтэһии түһүлгэтиттэн күүстээх музыка дьүрүһүйэрин илинтэн үрэр сиккиэр тыал бөһүөлэккэ тиийэ аҕалар, онно мэҥэһик буолан мууска мустубут дьон халҕаһата табаһыттары ордук тиэтэтэр курдук. 12 чаас буолуута Кыһыл Знамяны күн диэки күөрэччи көтөҕөн, күрэхтэһии кыттыылаахтара парадтаан ньиргитэн киирэллэр. Бу кэмҥэ Өлөөн өрүс муоһа бүтүннүү табалаах, сатыы дьонунан туолар. Бу—табаһыттар түмсүүлэрэ(бастакы снимок). Манна республика араас оройуоннарыттан уонна Якутскай куораттан, атын да куораттартан ыҥырыллан кэлитэлээбит күндү ыалдьыттар, оройуон салайар үлэһиттэрэ, рабочайдара уонна сулууспалаахтара, интеллигенцията бүүс-бүннүүтэ бу улахан түһүлгэ буолуохтаах сиригэр тоҕуоруспуттар. Музыка оонньуур да оонньуур. Киһи эрэ барыта үөрбүт-көппүт, көтөҕүллүбүт көрүҥнээх, сүрэх үөрэр, сүрэх ыллыыр. Радиоҕа бостуук Эдуард Семенов ырыата дуораһыйар (үһүс снимок). Атыы-тутуу да дэлэйбит. Оонньуу-көр, күлүү-салыы улам хойдон барар...

Дьэ итинтэн ыла саҕаланар бу улахан быраабыннаах саамай күүтүүлээх, кэтэһиилээх түгэнэ табаҕан күрэхтэһии. Буур табаларынан сүүрдээччилэр уонна күрэхтэһии судьуйалара стартыыр сирдэрин диэки Өлөөн өрүс муоһунан өрө ыстаннаралар. Маҥнайгы паара сүүрдээччиилэр кэлэлэрин кэтэһии улаатар. Ол эрээри өр-өтөр буолбат: „Иһэлэр, иһэлэр, көһүннүлэр! диэн саҥа иһилээтин, дьон халҕаһата әмискэ суугунаһа түһэр. Чочумча буолбат, быыкаайык хара точкалар улам улаатан табалаах дьон утаа-сабаа көтүтэн кыыбахтатан кэлэллэр (ону эһиги иккис снимокка көрөҕүт). „Оо, биһиги киһибит бастаан иһэр, көр эрэ...“ эҥин дэһии хойдор. Мустан турар дьон эмиэ аймалаһа түһэр. Ол эрээри чыпчаҥнайыах түгэнэ биир сирэйэ-хараҕа бүтүннүү хаар буолбут киһи быһа түһэн аан маҥнайгынан фиништиир. Кинини табаарыстара үөрэ-көтө эҕэрдэлииллэр. „Биһиги киһибит куотта, дьэ маладьыас!“ диэн саҥалар онно-манна иһилललлэр.

Ити курдук биирдэн биир паараллар көтүтэн кыыбахтатан кэлэн иһэллэр.

Өлөөн—табаһыттар быраабыннаактарын сүрдээх үчүгэйдик тэрийэн ыытар. Манан табаҕан күрэхтэһии бүтэр. Аны туруу, онтон муоһа суох (култумах) табаны 10 метрэ сиртэн бырабан тутууга киирсэллэр. Манна да күрэхтэһии улахан тыҥаабыннаахтык барар. Үс төгүл биирдэ да сыыспакка тутар эрэттэр баар буолаллар. Быраабыннаах салҕанар...

Ити курдук бүгүҥҥү Өлөөн олохтоохоро, табаһыттара бу күнү үөрүүлээхтик атаардылар.

Н. АФАНАСЬЕВ.

Уу суолун үөрэтии

(Салгыта. Иннин 23 №-гэ көр).

Маны таһынан оччолорго киминэн даҕаны чинчиллэ илик Өлөөн өрүһү чинчийэн, Хотугу муустаах муоранан эбэтэр улуу Өлүөнэ өрүһүнэн уу суолун аһан, ити тутуллуохтаах оройуон бөһүөлэгэр диэри борохуот сылдьар суолун үөрэтэр баҕалааҕа. Итиннник санааттан ити дьыл от ыйыгар самантан 3 киһиилээх Өлөөн өрүс тэрдүгэр диэри болуотунан устубута. Устан иһэн кинн соҕотоҕун өрүс харгыларын, уута төһө диринин, хананхаан сүрүн үөстэрдээҕин сирийэн, үөрэтэн, чинчийэн навигационнай атлаһы (уу суолун картатын) оҥорбута.

Ити атлаһын уу суолун үөрэтиинэн дьарыктанар дьон үрдүктүк сыаналаабыттара. Кини сол күһүнүгэр, сэтиньигэ Өлөөҥнө эргиллэн кэлбитэ. Кини маннык түмүгү оҥорбута: Өлөөн өрүһүнэн Сухаана бөһүөлэгэр (эргэ Сухаанаҕа) диэри (мантан уунан айаннаатахха быһа холуйан 80-са көс) кыра борохуоттар сылдьыахтарын сөп. Сухаанаҕа диэри улахан харгы суох диэбитэ. Сухаана бөһүөлэгиттэн Өлөөн бөһүөлэгэр диэри биир сиргэ улахан харгы баар диэн бэлиэтээбитэ. Өрүһүн сүнньүн оҥордоххо уонна кини сүнньүн үчүгэйдик билэр киһи салалтатынан Өлөөҥнө да диэри сааскы халаан уутун баттаһа кыра борохуоттар тахсыахтарын сөп диэн санаатын эппитэ. Иннокентий Михайлович 1862 километр нэннээх сири хабар ити навигационнай атлаһын бнэс харчыта суох босхо оҥорбута уонна Саха республикатыгар бэлэхтээбитэ. Өлөөн өрүс уһуна 2430 километр эбит буоллаҕына, кини чинчийбит сирэ өрүс уопсай уһунун үс гыммыт иккититтэн ордор.

Саха сирин биллиилээх капитана А. Богатырев И.М. Суслов оҥорбут навигационнай атлаһын туһанан Сухаанаҕа диэри „Якутскай“ борохуотунан таһаҕас аҕалан хаста да кэлэ сылдьыбыта уонна бу атлаһы улаханнык хайҕаабыта.

Кэлин 1937 сыллаахха И.М. Суслов ити хомуйбут матырыйаалларыгар олоҕуран „Өлөөн өрүс“ диэн кинигэни суруйбута. Кинигэни Хотугу Муора Суолун Управлениетын Ленинград куораттааҕы издательствота бэчээттээбитэ. Ол кинигэтин хас да экземплярын уонна Өлөөн өрүс навигационнай атлаһын эмиэ хас да экземплярын райсовет исполкомугар ыыпыта биллэр.

(Салгыта бэчээттэниэ).

Редактор Г. М. СЕМЕНОВ.

РЕДАКЦИЯ ААДЫРЫҺА: Саха АССР, Өлөөн бөһүөлэгэ. Октябрьскай уулусса 16 №-рэ. Телефон—51

Өлөөн оройуонунааҕы типография Тахсар ахсаана 476 Сакааһын №-рэ 25